

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Joannis Maurittii Gudeni Historia Erfurtensis Ab Vrbe Condita Ad Reductam

Gudenus, Johann Moritz von

Erfurti, 1675

I.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11903

HISTORIAE
ERFVRTENSIS
LIBER I.

ERFORDIA S. Moguntinae
Sedis filia, Thuringiae
Metropolis, communi-
rerum humanarum fato
exilibus initiis nata, cre-
vit, floruit, adolevit, ce-
cidit, nec sanctam Matre
minus respexit, quam cum jacuit; Scilicet
malis, quibus culpâ suâ premebatur, obsti-
nator, ei offensa, cujus amorem & consilia
respuerat: Verum licet discola, tamen fi-
lia mansit. Igitur mater in jacentis auxi-
lium nunquam non prona, donec tandem
iterum erexit diu reluctantem. Hæc nar-
rare mihi consilium est cum studio veri-
tatis.

Ad Geram fluvium, quem Gabreti mon-
tes in hanc Thuringiæ planitiem effun-
dunt, non Conditoris cujusdam destina-
tione, sed fati, conjunctis è vicis & tuguriis
Urbs hæc concrevit. † Quippe Majores
nondum illecebris corrupti, umbrâ arbo-
ris, vel intexto cespite contenti, non illis
Urbs, non fixa sedes, nisi quod fatorum
spicas expectarent, post greges per campos
& nemora, virtutes suas circumtulerunt.

† Majorum
vivendi ra-
tio.

A

Per-

Perstitit innocens felicitas, usque dum gentium illi fluctus omnem fermè Europam inundarunt : † Attila ex Pannoniis exercitu quadringentorum millium venit, Thuringi vix antea avitis circa Isalam sedibus à Clodio (a) Francorum secundo rege pulsi, ex utique Duisburgo (b) Onistrutæ & Geræ fluenta infederant, exilium in patriam mutaturi. Illa (c) è saxeis Eichsfeldiæ montibus supra Dingelstadium scaturit, inde longissimo tractu septentrionalem Thuringiam interfluit, variis postmodum rivis auctior ipsaque Gerâ propè Gøbesen receptâ, Finnicos montes ad Saxenburgum (d) perrumpit, ac verso ad Austrum fluxu patriæ orientales terminos alluit, donec limitantem eandem Salam infra Naumburgum subit. Attilæ viribus impares Thuringi, donis & subjectione hostem conciliarunt, postea expeditionis socii. Cæso in Catalaunicis Campis Tyranno, & in latibula reverso, † ne segreges per calamitas iterum obrueret, arces extruere, sua jungere mapalia cœperunt, ut viribus unitis fortiores certatim omnes excubarent.*

† Attilæ adventus.

† Causam urbibus excubiendi præbet.

* ccccl.

Præ-

- (a) Aimoinus lib. 1. cap. 4. quem sequitur Joannes de Bussieres Hist. Franc. lib. 1. c. 4.
 (b) Alii Disparjum, Duispargum & aliter vocant, de quo ejusque situ varia apud Chifletium in Anastasi Childerici Regis cap. 1. in Clodio.
 (c) Bussier d. lib. 1. c. 24. de anne Onestrud ait : quis ille fuerit certo non scitur. Sed nobis in his partibus est notissimus.
 (d) Situs loci fabula causam dedit, quasi arte perrupti montes, & antea in aquis stagna venis Thuringia.

(a) Præsertim † pinguis gleba, quam Gera † Erfordia
 eo loci humectat, ubi colles in planitiem *initia, situs,*
 utrimque recedunt, agricolas invitavit, illi *nomen.*
 fluminis commoditate, campisque inducti,
 ad Geræ vadum propè collem, (b) cui ar-
 cem aut venaticam domum Rex Thuringo-
 rorum Meroveus imposuerat, tuguria fi-
 gunt, hinc Gersfordia (c) hodia Erfordia sur-
 rexit. Hæc cum reliquâ provinciâ Wasini † *Wasinus*
 ni † * imperiū adoravit, (d) quem Thuringi *Thuringo-*
 sibi Regem fecerant. Nec tamen ita res *rum Rex.*
 suas firmavêre, quin novis etiam in sedibus
 Franci † tributa indixerint, aut fortè sub
 tributorum legibus hanc continentem assi-
 gnaverant Victores, cùm ex avita provin-
 cia pepulêre. Quæ cum interrumperent vi-
 cti* (e) atroci bello ad pristinos census ada-
 cti sunt; igitur ulterius pependerunt, usq;
 dum indigenâ Regum stirpe fratricidiis ex-
 tinctâ prorsus in Francorum potestatem
 laberentur. Etenim Wasinus † Thuringo-
 rum Rex (f) cùm filios tres haberet Her-
 manfridum, Waldericum & Wertharium, *ejus discor-*
dia.

* CCCCLX

† Francis
Tributarius* CCCCLX
XXXIII.

* DXVIII.

† Filiorum
eius discor-
dia.

A 2 in

(a) Laurentius Peccensteinus in *Theatro Saxon. de Erfurto*
 & *Chronic. Thuring. commun.*

(b) Ernestus Brotturff in *Genealog. Princip. Anhalt. cap. 2.*
ubi de duobus Merovingisburgis ad agnoscendum plerorumq; er-
rorem vide quæ dicam infra ad An. 1074.

(c) Peccensteinus *dicto loco.*

(d) Rivander in *Chronic. Thuring. pag. m. 30.*

(e) Rivander *ad hunc annum.* (f) Sigebertus *ad eundem*
annum. Gregorius Turonensis *hist. 3. c. 4. quos sequitur*
Busieres hist. Franc. 1. c. 2. Rivand. in Chron. Thuring. ad
annum 518. Conf. Anon. Chron. Erf. ms.

† Sufflata à
fœminâ.

in eos hæreditatem divisit. Vixissent sorte
sua contenti Fratres, nisi cupido muliebris
concordiam rupisset. (a) Fuit Herman-
frido uxor Dietheri Gothorum (b) in Italia
Regis filia, † cui Ammelwerta nomen, hæc
paterno tumida spiritu, sexûs avaritiam do-
lis & crudelitate nutriebat, & cum accubi-
turo ad prandium marito, dimidiatam so-
lùm mensam instruxisset, ac dimidiato Re-
gi convenire talem exprobrasset, ulterius
ad exuendos coheredes incitans, *habes, in-
quit, fratres, qui non contenti potissimas partes re-
gni paterni, virtutibus tuis ex integro debiti, præripu-
isse, nostris etiam facultibus insidiantur, nec dubita-
veller quod possunt, possunt autem potentiâ duplo majo-
ri te diripere. Cessat fraternus amor, ubi bona incipi-
unt. Igitur ne ictum expecta, sed quod prudentis
est, averte, ac ubi vires non suppetunt, dolo rem age.
Ecce in primis adhuc hærent consiliis, & sicut accin-
ctis eris impar, ita faciler dum arma cudunt, oppri-
mes. Nec tamen simul laceße, Wertharium sicut im-
becilliozem viribus, sic invidiâ tumidiorem evertet,
faciler postmodum hujus spoliis validior Waldericum
debellabis, & ad paternam potentiam ascendes. Po-
stulat hoc natorum tuorum felicitas, quos frequentes
tibi genui, pluresq; uteris spondet: alias enim vel invidi-
diâ fratrum exulabunt, vel saltem exigui patrimonii
quod habes, divisione ad privatorum fortunam redi-
gentur.*

† Herman-
fridus Wer-
tharium fra-
trem necat.

II.

Suffecit uxoris oratio ad scelus, quod ut
feliciter perpetraret Hermanfridus, † non fra-

(a) Rivander ad hunc annum.

(b) Aimoinus de gestis Franc. l. 2. c. 9. Buffieres dicto
loco.